БАРЛЫК ИЛЛӘРНЕҢ ПРОЛЕТАРИЙЛАРЫ, БЕРЛӘШЕГЕЗ!

ДУСЛЫК

КПССның ОКТЯБРЬ РАЙКОМЫ ҺӘМ ХАЛЫК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ РАЙОН СОВЕТЫ ОРГАНЫ
ОРГАН ОКТЯБРЬСКОГО РАЙКОМА КПСС И РАЙОННОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга. | №36 (7053) | 24 март, 1990 ел. ШИМБӘ | Бәясе 3 тиен.

«Сургутнефтегаз» производство берләшмәсенең профсоюз комитеты илнең барлык профсоюз берләшмәләренә, барлык хезмәт ияләренә 21 апрельдә В. И. Ленинның тууына 120 ел тулуга багышлап профсоюзлар шимбә өмәсе үткәрергә чакыру белән мөрәҗәгать итте.

Өмә инициаторлары эшләп алынган средствоны хезмәт ияләренең, сугыш һәм хезмәт ветераннарының бик әһәмиятле проблемаларын хәл итү, аларга ярдәм күрсәтү, начар тәэмин ителгән гаиләләргә, ятим балаларга, инвалидларга, эшлекле ярдәмгә һәм торакка мохтаҗларга булышлык итү өчен профсоюз комитетлары счетына күчерергә тәкъдим итәләр.

(ТАСС).

ЯҢАЛЫКЛАР

Квартал планын— 20 мартка

үтәде «Агропромэнерго» берләшмәсе. Коллектив бу чорда 67 мең сумлык эш башкарды һәм хезмәт күрсәтте.

Берләшмәдә колхозлар һәм совхозлардагы энергетик җиһазларга хезмәт күрсәтүче Рамил Миңгалиевның 3 нче номерлы бригадасы уңганнарына тиңнәр юк. Егетләрнең иң тырышлары һәм намуслылары тупланган бирелә, сыйфат һәм тизлек турында кайгыртуны беренче планга куеп эшлиләр.

Шундый ук хезмәтне башкаручы Җәмил Мостафин бригадасы да хезмәтен тел-теш тидермәслек алып бара.

Планнан тыш хезмәт дәвам итә. Ай ахырына кадәр хезмәт күрсәтү һәм эш күләмен 76 мең сумга җиткерергә реаль мөмкинлекләребез бар.

Ф. САТТАРОВА,
экономист.

Ярышта алда алар

Икенче бригада савучысы Затия Гайнуллина «Алга» колхозы савучылары арасында социалистик ярышта ике айлык нәтиҗәләр буенча беренче урынга чыкты. Бу чорда ул үз группасындагы һәр малдан 605 килограмм сөт сауды. Шул ук бригададан Рәҗия Йосыпова да ярышташыннан бик күпкә калышмый —589 шар килограмм продукция алды ул.

Колхозда савучылар Җәвидә Камаева, Әлфия Гайнетдинова да хезмәтләрен намус белән башкарулары белән аерылып торалар. Яшь бозаулар караучы Рауза Галиуллина турында да күпләр шундый фикердә.

Н. НИЗАМОВА,
бухгалтер.

• СИНДРЯКОВ ИСЕМЕНДӘГЕ КОЛХОЗ ХӘБӘРЛӘРЕ

Ир-ат эшләмәгән эш юк

Сыер савуны ир-ат эше түгел диючеләрнең авызын каплады Шәрифулла Хәмидуллин.

Быелның ике аенда хулдашы Нина Епифанова белән берлектә группаларындагы һәр сыердан 480 килограмм сөт савып, колхоз буенча икенче урынны алдылар алар. Әлбәттә, әле бу мөмкинлекнең чиге түгел. Әнә бит шул ук беренче ферма савучылары Надежда Шартынова һәм Светлана Варламова бу күрсәткечне 544 килограммга кадәр җиткерделәр.

Гомумән, беренче товарлыклы-сөтчелек фермасы коллективы уңган булып чыкты. Бүген дә иң мул көнлек савым— аларда: Шартынова һәм Хәмидуллиннар группасында.

Ел башыннан җәелдерелгән социалистик ярышта 3 урында 2 нче бригададан Мария Маськина һәм Клара Васильева атлыйлар.

x x x

Беренче язы

Колхозда язгы кыр эшләренә әзерлек тулы куәтенә бара. Бу атнада механизаторлар чәчү техникасын әзерлек сызыгына тулысынча кую, регулировкалау, комплектлау эшләрен төгәлләү белән мәшгульләр. Киләсе атнада булачак техниканы ярышташ колхоз вәкилләре катнашында кабул итү вакытында йөз кызартмаска теләп эшлиләр алар. Быел кырга чыгачак механизаторлар арасында яшь тракторчы Андрей Терентьев та бар. Яшь механизатор беренче чәчү кампаниясенә зур тырышлык белән әзерләнә.

Н. ЗАХАРОВ,

Рәсемдә бу ике кешенең шулай мавыгып сөйләшерлек нинди сүзләре булырга мөмкин, диюләре бар. Әйе, бар, чөнки аларны уртак хезмәт берләштерә. Василий Павлович Дорожкин Синдряков исемендәге колхозның икенче товарлыклы-дуңгызчылык фермасында 20 елдан артык хезмәт куя. КПСС члены Валерий Петрович Григорьев та шул ук хезмәттә, терлекчелектә. Күрешкән чакта, ничек инде сөйләшмичә, уңышлар турында уртаклашмыйча каласың ди. Ярыш бит ул шундый нәрсә: кайчак тәҗрибә җиңеп куя, кайчак яшьлек дәрте өстенлек ала. Әнә февраль аенда яшь Валерий тәҗрибәле остазны узып куйган әле. Бу айда аның карамагындагы маллар 379 грамм артым биргәннәр. Дөрес, Василий Павловичта да хезмәт күрсәткечләре начар түгел, 361 грамм.

Әнә шулай яшьлек белән тәҗрибә хезмәт узышы һәр ике терлекчене дә фидакарьлек белән хезмәт куярга кызыктырып кына тора.

Кара. Чагыштыр. Нәтиҗә яса.

Район хуҗалыкларында сөт җитештерүнең торышы.

Беренче багана—хуҗалыклар исемнәре, икенче— быелның 22 мартында һәр сыердан савылган сөт, өченче —үткән елның шул чоры белән чагыштырганда артык яки ким (килограммнарда).

Синдряков исем.	7,2	—0,2	XXI партсъезд исем.	8,8	+0,2
Ульянов исем.	8,3	—	«Татарстан»	9,2	+0,5
«Правда»	8,0	+0,1	«40 лет Победы»	9	—
«Восход»	9,1	+1,1	«Төрнәс» совхозы	8,3	—0,5
Мичурин исем.	12,7	+0,6	«Мамык» совхозы	10,1	+1,1
«Россия»	10,3	—	«Рассвет» совхозы	9,5	+0,3
Хафизов исем.	8	—	«Сөлчә» совхозы	9,1	+0,2
«Путь к коммунизму»	8,6	+0,2	«Үрнәк»	10,2	—
Муса Җәлил исем.	10,3	—	«Заря»	9,3	—
«Родина»	6,5	—	«Конырча»	9,5	—
«Игенче»	8,2	—	Кузнецов исемендәге	6,8	—
«Большевик»	10,[illegible]	—	«Таң»	9	+2
«Заветы Ильича»	10,4	—0,8	«Чишмә»	8	—
«Знамя Октября»	7,4	+1,2	«Москва»	8,9	—
«Алга»	8,6	—0,8			
«Комбайн»	10,1	+1,3	Район буенча	8,8	+0,3

ТУГАН ИЛ БУЙЛАП

АЛМА-АТА. Казахстанның «Кайнар» нәшриятында 6 февральдә чыккан китап экологиягә өйрәтә. Китапның 300 дән артык битендә биология, химия, география фәннәрен укытуны ничек итеп әйләнә-тирә мохитны саклау белән бәйләп алып бару турында җитди сөйләшү бара.

x x x

МӘСКӘҮ. Борис Пастернакның бөтен тормышы һәм иҗаты февраль аенда башкалада ачылган китап һәм рәсем күргәзмәсендә күз алдына баса. Күргәзмә шагыйрьнең тууына 100 ел тулуга багышланган. Аның тууган көнен бөтен дөнья билгеләп үтә. Күргәзмәгә 200дән артык китап, журнал, альманах куелган.

x x x

ТБИЛИСИ. «Архитектура, төзелеш, мохит» халыкара форумы таулардагы Гудаури курортында эшен башлады. Форум экология проблемаларын хәл итүдә, кешенең яшәү һәм эшчәнлек мохитын формалаштыруда архитектураның роле белән бәйле мәсьәләләрнең киң даирәсен эченә ала.

(ТАСС).

Йөкләмәне— срогыннан элек

Норлат геофизик эшләр идарәсе. Коллектив В. И. Ленин тууның 120 еллыгы хөрмәтенә бишьеллыкның 4,5 еллык планын 22 апрельгә үтәргә социалистик йөкләмә алган иде. Геофизиклар сүзләрендә тордылар: йөкләмәне срогыннан күпкә алда —19 мартка башкарып чыктылар.

Коллектив эшчеләренең, гомумән, эшләре уңышлы бара. Быелның ике аенда алар 220,0 мең сумлык урынына 240,8 мең сумлык промысел-геофизик тикшерүләр үткәрделәр һәм планны 109,5 процентка үтәделәр.

Социалистик ярышта «Норлатнефть» НГДУсы скважиналарына хезмәт күрсәтүче Сергей Григорьевич Камышин җитәкчелегендәге цех алда бара. Алар ике айлык планны 128,3 процентка үтәп чыктылар.

Вячеслав Глуховның газокаротаж партиясе егетләре дә алардан азга гына калышалар. Биредә план үтәлеше 127,2 процент.

Бораулаучы скважиналарны проводкалаучы өченче цех эшчеләре турында да җылы сүзләр генә әйтергә мөмкин. Алар җитәкчеләре Александр Петрович Гавритухин кул астында планда каралган геофизик-тикшерү эшләрен 117,1 процентка башкарып чыктылар.

x x x

Идарә каршында халыкка су скважиналары бораулау буенча хуҗалык исәпле бригада беренче ел гына эшли әле. Әмма бригада членнары файдалы эшкә тотынганнарына ышанып өлгерделәр инде. Алар хезмәтеннән файдаланучылар канәгать. И. Г. Хаҗетдинов җитәкчелегендәге бу бригада хезмәтенә сорау көннән-көн үсә.

Р. МИХЕЕВА,
өлкән экономист.

Гади чара гына түгел

Ата-аналарның беренче район конференциясе. Норлатта ул 13 мартта үтте. Аның алдыннан районга 214 делегат сайлаган ата-аналар җыелышлары булган иде. (Конференциядә 198 кеше катнашты). Аралашуның мондый рәвеше җәмгыятьтә ныгып килгән «гаилә — һәрнәрсәнең нигезе» дигән инанганлыкны яңа чаралар белән ныгытуны күздә тотып оештырылгандыр.

«Моның нәрсәсе аңлашылмый инде», — дип каршы төшәр скептик. Әмма, әйдәгез, ачыктан-ачык сөйләшик. Гаилә атмосферасының җәмгыять атмосферасының бик сизелерлек өлеше булуын һәрвакытта да аңлап җиткерәбезме? Иң гүзәл этик идеяләр тәртип нормасы булып безнең йортыбызга табигыйлык һәм ныклык белән килеп кергәндә, аның гадәтенә, традициясенә әверелгәндә генә формалашалар.

Болар — буыннан буынга тапшырылып, гаилә һәм җәмгыятьне бердәм әхлакый тәртиптә бәйләүче традицияләр. Безнең тормышыбыз шулай корылган: олы дөнья кече дөнья — гаилә белән тыгыз аралашуда яши, алар арасындагы чикләр юылган. Шуңа да, ничек кенә кыен булмасын, кайчак башка бер уй килә: яшь буынны тәрбияләүдәге бәлаларыбыз гаилә кануннарының тотрыксызлыгыннан килми микән?

Әйдәгез, хөрмәтле укучылар, уйларыбыз белән булса да ата-аналар җыелган залга үтик, аналарны һәм аталарны борчыган проблемаларны тыңлыйк, аларның, бергәләшеп алынганда, балалар өчен кирәкле һәм файдалы нинди эшләр башкаруларын, тәрбиядә нинди кимчелекләр җибәрелүен һәм аннан ничек арынырга мөмкин булуы турында белик. Бер үк вакытта читтән генә күзәтик тә: нинди ата-аналар без?

Конференция 3 нче мәктәп укытучысы Ю. П. ШАРТЫНОВА чыгышыннан башланды. Үзе ике бала анасы булса да, ул шәхси сөенечләре һәм көенечләре турында сөйләми, ә бирелә катнашучыларның игътибарын тулаем җәмгыять проблемалары һәм балаларына юнәлтә. Бит әлегәчә балалар өстен катлам дип исәпләнгән, «Барлык яхшыны — балаларга» дигән лозунг яшәгән безнең илебездә нәкъ алар, балалар, иң хокуксыз, иң яклаучысыз катлам булып чыктылар, ә ятимлек коточкыч масштаб алды. Баш тартылган яки ташлап калдырылган балалар, ата-ана хокукыннан мәхрүм ителгән гаилә башлыклары, балаларын баштан ташлаган катлаулы гаиләләр — алар безнең районда да җитәрлек. Яшүсмерләр арасында җәмәгать тәртибен бозучылар да аз түгел. Һәм һәр фактны тудыручы сәбәп, аңа китергән шарт бар. Бу — ата-ананың бәгырьсезлеге дә, аталар һәм балалар арасындагы эчке читләшү дә, шәфкать, игътибар, наз җитмәү һәм башкалар, һәм башкалар... Һәр очракта бер нәтиҗә: ата-аналарның балалар каршында, җәмгыять һәм үз намуслары каршында элементар җаваплылык хисен югалтулары бәхәссез.

Юлия Павловна үзәк һәм республика Балалар фондлары тарафыннан үткәрелгән телемарафоннарның изге максаты һәм бурычы турында, балаларның хокукларын яклау, ятим балаларга ярдәм күрсәтү буенча (ә алар районда 63) башкарылган эшләр хакында сөйли.

Сүзен йомгаклап, чыгыш ясаучы конференциядә катнашучыларны балалар язмышында актив катнашырга, аларга шәфкать күрсәтергә, шул максаттан «Агропромбанк»та ачылган махсус счетка хәлдән килгәнчә ярдәм күчерергә чакырып мөрәҗәгать итте.

Район халык мәгарифе бүлегенең тәрбия эшләре буенча методисты, балалык хокукларын яклау буенча инспектор О. С. ТАРАСОВА доклады иң төп нигезле чыгыш итеп кабул ителде.

— Безнең җәмгыятьтә, — ди ул, — тәрбия мәсьәләсе ата-ананың шәхси эше итеп кенә каралмый, бу аның җәмгыять алдындагы бурычы булып санала һәм шуңа да шәхеснең кыйммәте аның җәмгыять өчен әһәмияте белән исәпләнә.

Килешик, бала үсү өчен уңдырышлы нигез — тәртип, үзара аңлашу, хезмәткә мәхәббәт булган гаилә, намуслы, балаларына яхшы үрнәк бирерлек ата-аналар. Чыгыш ясаучы күп буынлы гаиләләрнең тәрбиягә зур йогынты ясавын, балаларның әби-бабалар белән аралашудан алыштыргысыз зирәклек алып үсүен мисалларда күрсәтә. Ата-аналарның балалар тәртибен дөрес юлга салып, аларның акыл, физик һәм психологик үсешенә йогынты ясауның да зур роль уйнавын мисалларда күрсәтте.

Районда атасыз, ана тәрбиясендә генә булган 259 бала исәпләнә. Оратор мондый шартларда ананың үз вазифаларын намус белән, җаваплылык тоеп башкаруын хөрмәткә лаек, тирә-яктан да шәфкатьле мөнәсәбәткә лаек дип ассызыклый.

Әмма үзләренең ата-аналык вазифаларына бармак аша гына караган аналар, балаларыннан баш тарткан яисә ата-ана хокукыннан мәхрүм ителгән аналар бөтенләй башка мөнәсәбәтне уятырга тиеш. Бүгенге көнгә районда 17 бала әнә шул сәбәптән тәрбиягә бирелгән. Соңгы 2 елда балалар йортына һәм башка балалар учреждениеләренә 6 бала җибәрелгән.

Ары китеп, иптәш Тарасова гаиләнең нормаль яшәве өчен шартлар тудыру, медицина хезмәте күрсәтүне оештыру, хатын-кыз-ананың хезмәт шартларын яхшырту, яшь, күп балалы, тулы булмаган гаиләләргә ярдәм күрсәтү мәсьәләсенә туктала, ата-аналарның психологик-педагогик әзерлеген, аларның шәхси җаваплылыгы үсүне, гаилә проблемаларын чишүдә педагогларның, җитәкче кадрларның, хезмәт коллективларының роле артуга кагыла.

— Яшьләрне гаилә корырга әзерләүдә нәтиҗәлерәк юллар эзләү, гаилә, халык мәгарифе учреждениеләре, культура-агарту, физкультура-спорт учреждениеләре, хезмәт коллективлары, яшәү урынындагы җәмәгатьчелек һәм барлык иҗтимагый оешмаларның ныклы, әхлакый һәм рухи яктан бай гаилә булдыру юнәлешендәге эшләрен координацияләү кирәк, — ди оратор. Бу юнәлешләрдә «Гаилә» республика программасын эшкәртү өчен чаралар комплексы туплана. Аны быелның апрель аенда үтәчәк ата-аналарның беренче республика съезды кабул итәчәк.

Алда эшләр күп. Аларның берсе — ата-анасыз ятим калган балаларга булышу. Тәрбиягә бала алып, гаиләләр үз өсләренә зур җаваплылык йөклиләр. Әйткәнебезчә, районда шундый 63 бала тәрбиядә. Балигъ булмаганнар эше буенча инспекциядә исәптә торучы балалар да аерым игътибар үзәгендә булырга тиеш. Андыйлар бездә 47 әү. Әмма хәзергә ата-аналар комитетларының, хатын-кызлар советының, предприятиеләрдә гаиләгә йогынты ясау советларының үз вазифаларын үтәмәгән ата-аналарга каршы берләшеп чара күргәне юк әле. Мондый чакта ана булу хокукыннан мәхрүм итү генә әлләни зур файда бирми.

Аннан соң иптәш Тарасова ата-аналарның балалар тәрбияләүдә гомуми әзерлек мәсьәләсенә, мәктәпнең ата-аналарга йогынтысы көчәюгә туктала. Шунда ук ата-аналарны укыту эшенең Яңа Иглай, Кизләү, Колбай Мораса, Кычытканлы, Түбән Норлат, Каравыл Тавы, Салдакай һәм башка мәктәпләрдә яхшы куелуын билгеләп үтә. Безнең максат — кеше, аның сәламәтлеген үстерү, яшь буынны тәрбияләү, — диде ул сүзен йомгаклап.

Аталар һәм балалар проблемасы. Ул бүген нәрсәдә чагыла? Бу проблемаларны уртак файдага хәл итү өчен гаилә һәм мәктәп арсеналында нинди методлар һәм чаралар бар? Безнең тәрбия тәҗрибәсе нәрсә бирә? Бу сорауларга педагогик караш Киекле урта мәктәбенең тәрбия эшләре буенча директор урынбасары Т. Г. КАШАПОВА чыгышында тупланган иде.

Оратор искене яңарту, балаларны милли культураның башлангычы белән аралашуга тарту кирәклеген әйтә. Ул гаилә кануннарының ныклыгы тәрбиядә теләгән нәтиҗәне бирү очракларына мисаллар китерә, балаларның буш вакыты җинаятьләргә, аларның бәйсезлеге картлык көннәрендә ата-анага бәхетсезлек китерүе турында фикерләр әйтә.

3 нче мәктәп укытучысы Людмила Сергеевна ПАНИНА балалар коллективы белән эшләү тәҗрибәсен бүлешә, уртак иҗади характердагы эшләрнең классны туплавын, җәмәгать эшләрендә активлаштыруны ассызыклый.

Район үзәк больницасы врач-терапевты В. Е. МАВРИНАны тыңлау бик кызыклы булды. Ул бүгенге көндә тамәлдә булган педиатрия хезмәтенең структурасы турында сөйләде, шунда ук балалар врачлары җитмәүне ассызыклап, мәктәпләрдә, мәктәпкәчә балалар учреждениеләрендә медицина хезмәте күрсәтүне тамырдан үзгәртү кирәклеге турында әйтте.

Ананың җәмгыять каршындагы, үз баласы каршындагы мораль җаваплылыгы мәсьәләсенә кагылып, оратор яшь кенә хатын-кызларның үз сабыйларын берниңди кызганусыз больницада калдырып китүләренә мисаллар китерә. Һәм мондый кансызлыкның баласын тулысы белән дәүләт җилкәсенә ташлаган ананың берниңди җәзага тартылмавыннан килә дип уйлавы белән хаклы ул.

Врач Мавринаның чыгышы, киләчәктә мәктәпләрдә, мәктәпкәчә учреждениеләрдә медицина хезмәтенең куелышы, авыру балаларга стационар хезмәт күрсәтү, күп балалы гаиләләргә ярдәм формалары турында мәгълүматлар да булса, тагы да тулырак рәвеш алыр иде.

МИННЕБАЕВА Нәкыя Зиннәтовна, — мәктәп-интернат тәрбия эшләре буенча директор урынбасары. Аның чыгышы язмыш тарафыннан кимсетелгән балаларның йөрәк әрнүе булып яңгырады. Акыл ягыннан зәгыйфь балалар — бу бик зур бәхетсезлек һәм мәктәп аларны җәмгыятькә файдалы итеп үстерү өчен бөтен мөмкин булганны эшли. Хезмәт тәрбиясе — әлеге коллективның эшендә төп юнәлеш. Мәктәпнең 500 дән артык элекке укучысы безнең һәм күрше Аксубай районының колхоз-совхозларында, предприятиеләрендә хезмәт куя.

— Шулай да хезмәткә урнаштыру безнең өчен авыр хәл итеплә торган мәсьәлә булып кала бирә, — ди оратор. — Кайбер җаваплы иптәшләрнең безнең балаларга ышанмауларын телдән әйтеп бирүләрен ишетү бик авыр. Ә бит бездәге ике тегү, ике столярлык һәм бер слесарьлык мастерскоенда балалар яхшы күнекмәләр алалар. Өлән класслар икенче ел инде беренче ПМКда эшлиләр һәм алардан беркем зарланмый. Онытмагыз: безнең балалар аңлауга һәм ярдәмгә бик мохтаҗлар.

Зал Нәкыя Зиннәтовнаның аерым көннәрдә генә түгел, ә һәрвакыт шәфкатьле булырга чакыруын алкышлар белән каршылады.

Салдакай авылыннан дүрт бала анасы В. И. ИЛЮХИНА чыгышы нигездә тәрбия теориясенә багышланган иде. Әгәр ул, үрнәк гаилә анасы, хезмәт сөючән һәм намуслы балалар тәрбияләүче, кемдер язып биргән эчпошыргыч тексттан тайпылып, үз сүзләре белән тәҗрибә уртаклашса, күпкә кызыклырак булыр иде. Конференциядә Түбән Норлат мәктәбе директоры М. Х. ХИСМӘТУЛЛИН да чыгыш ясады.

Сөйләшүгә үзенчәлекле нәтиҗәне КПСС райкомы секретаре А. А. КОРОСТЕЛЕВ ясады.

— Бүгенге аудитори...
— безнең балалары...
ның бүгенгесе һәм кил...
чәге белән иң кызыксы...
ган кешеләрдән тора, —
диде ул. — Нәкъ сез —
ата-аналар безнең бала...
ларыбыз безне шатла...
дырып үссен өчен, җә...
гыятебезнең актив чле...
нары булып җитешсенн...
өчен күп нәрсә башкар...
аласыз.

Ары китеп, иптәш К...
ростелев район парти...
оешмасының гаилә һә...
мәктәп, укытучылар һә...
укучылар арасында ны...
лы контакт урнаштыр...
мәсьәләсендәге фикере...
җиткерә. Күп балал...
гаиләләр, ятимнәр, те...
яки бу сәбәптән оныты...
ган яки юлдан язарг...
мөмкин балалар аеры...
кайгыртучанлыкка мох...
таҗ, ди ул. Яхшы тә...
бияләнгән балалар — б...
безнең тыныч картлыгы...
быз, алардан җәмгыят...
нең киләчәге тора.

Конференция барлы...
ата-аналарны, педагоги...
коллективларны һәм җә...
мәгать оешмаларын мә...
тәп, гаилә, җәмәгатьче...
лек һәм хезмәт коллек...
тивларын үсеп килүче бу...
ынны тәрбияләүгә бөте...
көчләрен бирергә чакыры...
мөрәҗәгать кабул итте.

Биредә үк ата-аналар...
ның беренче республик...
съездына делегатлар сай...
ланды. Алар 5 кеше:
Ю. П. Шартынова, — район Балалар фонды председателе, М. Г. Мир...загалимова — санэпид...станция работнигы, М. К. Кудряшова — 7 бала анасы (Норлат шәһәре) В. И. Илюхина — Салдакай авылы, Н. З. Миннебаева — мәктәп-интернат.

Конференциядә катна...
шучыларга концерт но...
мерлары күрсәтелде.
Алар арасында гаилә ан...
самбльләре дә бар иде.
Катнашучылар балалар
иҗаты күргәзмәсе, «Оста...
кул» түгәрәкләре эшлә...
рен дә кызыксынып ка...
радылар.

Конференция тәмам. Де...
легатлар залдан чыгалар.

— Чираттагы дежур чара гына булып калмасын иде, — дигән тавыш ишетелде арттан.

— Калырга тиеш түгел, — дип каршы төште ышанычлы тавыш белән икенчесе. Соңгы фикерне дәвам итеп, шуны өстисебез килә: әйе, калырга тиеш түгел. Чөнки без инде балалар турында кайгыртуны арткы планга күчерү безнең җәмгыятебезне тулы деградацияләүгә куркынычы тудырырлык чиккә җиттек. Шуңа да шәхси организмыбызны сәламәтләндерү өчен максимум уртак тырышлык кую кирәк.

Г. ДАВЫДОВА,
безнең җәмәгать корреспондентыбыз.

(Ахыры. Башы 35 санда).

3. Дәрес минутлары

Терлекчеләргә бераз кыскача консультация биреп, зооветбелгечләр тарафыннан ычкындырылган җитешсезлекне төзәтәсем килә. Ана дуңгызлар асрала торган бинада 18—22 градус җылылык булырга тиеш. Моны белү өчен, һәр бинада термсметр булдыру кирәк. Дуңгыз балаларының ял зонасында беренче атнада 30, икенчедә — 26, өченчедә 24 һәм дүртенче атнада 22 градус җылылыкны саклау шарт. Ял зонасында җылытылмый торган стеналарда инфракызыл лампалар урнаштырылырга тиеш. Бетон идән һәм кирпеч стеналарга агач щитлар куярга кирәк.

Ары китеп, 8 баласы булган һәм 140 килограмм авырлыктагы имезүче ана дуңгызга аларны 60 көннән соң имезүдән аеруны планлаштырганда, тәүлегенә 5,6 килограмм азык берәмлеге бирергә, анда 625 грамм үзләштерелүчән протеин, 40 грамм кальций, 33 грамм фосфор, 50 грамм каротин булырга тиеш. Моннан тыш, һәр дуңгыз баласына 0,38 килограмм азык берәмлеге кушыла, анда 42 грамм үзләштерелүчән протеин, 2,7 грамм кальций, 2,2 грамм фосфор, 3,4 миллиграмм каротин булуы шарт.

Биредә үк имезүче аналар 3 килограмм катнаш азык, шул кадәр үк силос, 0,2 килограмм печән оны составындагы рационда тотылалар. Азык яхшы сыйфатлы булганда, бу 3,4—3,5 килограмм азык берәмлеге (ихтыяҗның 62,5 процентын) тәшкил итә. Менә шуннан имезүче ана дуңгыз балаларын үз көрлеге хисабына ашата булып чыга. Азык җитмәгәндә, күп ана дуңгызларның сөте бетә. Ә менә һичшиксез игътибар юнәлдерелергә тиешле предмет: январь-февраль аенда алынган үрчем 69 дип теркәлгән, чынлыкта исә 320 дуңгыз баласы имә. Һәркемгә мәгълүм: дуңгызчылыкта ферма эчендә көтү әйләнеше булырга мөмкин. Әмма мондый шартларда быел да дуңгызчылыкта алга китешне көтәргә мөмкинме икән?

Тауга менәбезме, таудан төшәбезме?

яки теләк белән мөмкинлек туры килмәгәндә

4. Ни ите, ни йоны

Ә сарыкчылыкта эшләр ничек тора?

1 мартта көтүнең 50 процентка якынын арулаган тәкәләр алып тора. 850 сарыкның бары яртысыннан артыгы гына бәрәнләгән. Алынган бәрәннәрнең 5,4 проценты үлгән. Бәрәннәр, сарыклар үлеме тенденцион үсеш ала. 1988 елда колхозда үрчемнең 21,9 проценты үлсә, үткән елда бу сан 28,8 процентка җитте.

Көтүнең кимүенә китергән сәбәпләр күптөрле. Иң элек колхозда сарыкларны иртә бәрәнләтү технологиясе эшләнмәгән. Ә бит иртә бәрәнләгән очракта, бер сарыктан продукция алу ике тапкырга диярлек арта, йонның үзкыйммәте кими, үрчем алу үсә.

Әлеге технология биредә кулланылмаганлыктан, үлем-китемнең сәбәбен дә сарыкларның йоны коелуның һәм башка җитешсезлекләрнең сәбәбен дә эзләп йөрүдән хасият юк. Ә хәлне үзгәртү өчен нинди дә булса чара күреләме соң? Баш зоотехник Х. Нигъмәтуллин үзе үк кыш буена бары ике тапкыр элементар күкерт бирелгәнлеген, башка чара күрелмәгәнлеген яшерми. Һәр көнне сарыкларга 1,5 грамм исәбеннән күкерт бирелергә тиешлеген аңа да аңлатып тору кирәк микәнни? Йон коелганда исә нәкъ усак яфракларын һәм каерысын ашатырга кирәк.

Әйе, эшләр үткән елгыдан начарланды. Моны сарык фермасында эшләүче К. Баһаветдинов та куәтли. Ул шулай ук сарыкның йоны коелуның дәүләткә йон тапшыру планын үтәүдә кыенлыклар тудыруын да әйтә.

Тагы бер момент. Үткән ел сарык ите дәүләткә ит сатуның гомуми балансында 0,2 процент тәшкил итте. Ике мең баш малы була торып, колхоз бары 10 сарык сатты, ә аны ким дигәндә 400 баш сату кирәк иде.

Әлегә ни сөт, ни йон бирмәгән сарык фермасы хуҗалык белгечләренең һәм җитәкчеләренең җитди игътибарын таләп итә. Һәм аны иртә кыш бәрәнләтү технологиясен эшкәртүдән, сарыкларны балансланган рационнарда асраудан, көтү структурасын яхшырту, бәрәннәр үстерү һәм аларны симертү технологиясен эшкәртүдән башларга кирәк.

5. Прогноз алдады

Быел колхоз дәүләткә 3100 центнер ит сатарга тиеш иде. Аның 2800 центнерын колхоз ресурсларыннан, калганын халыктан җыеп тапшырырга ниятлиләр.

Прогнозны бүген үк билгеләү авыр түгел инде. Әмма алар һич тынычланырлык түгел. Һәм менә ни өчен.

1 мартка колхоз 265 центнер ит сатты. Ә мөмкинлекләре нинди?

Дуңгызлар симертү буенча хуҗалыкара берләшмәдә 128 баш, хуҗалыкта 580 баш дуңгыз баласы бар. Март һәм апрель айларында янә 460 баш дуңгыз баласы алу көтелә.

Мөгезле эре терлек симертү буенча хуҗалыкара берләшмәдә 85 баш терлек бар. 70 баш малны бракка чыгарылу көтелә. Әгәр үлем-китем булмаса, колхоз дәүләткә ел ахырына кадәр 620 центнер сыер ите сатарга уйлый. 100 центнер ат ите, 40 центнер сарык ите тапшыру мөмкинлеге бар. Шулай итеп, 1760 центнерлар чамасы җыела. Әгәр эшкә реаль якын килсәк, үз ресурслары хисабына итне планның 72 проценты күләмендә сату мөмкин. Бу проблеманы сатыла торган игнең гомуми балансында дуңгыз ите 60—65 процент тәшкил иткәндә генә хәл итәргә мөмкин.

Моның өчен колхозга һәр елны 1700—1800 центнер дуңгыз ите үстереп сатарга кирәк. Бу — 100 килограмм авырлыктагы 1700—1800 дуңгыз дигән сүз. Дуңгызларны дөрес кулланганда, тур белән балалатуны оештырганда 100 станок-урынга исәпләнгән җәйге лагерьны файдалануга керткәндә, колхозда булган ана дуңгызлардан шул күләмдә дуңгыз баласы алырга мөмкин.

Хисаплаулар менә шундый. Алар хуҗалык җитәкчеләреннән ит җитештерүне яхшырту, тулаем терлекчелекне күтәрү өлкәләрендә катгый чаралар күрүне сорыйлар.

Н. СУСЛОВ,
безнең штаттан тыш корреспондентыбыз.

Гаражмы, әллә газонмы?

Закон — ул багана түгел, аны әйләнеп тә, читләтеп тә узып булмый, диләр иде элек. Тик бу элек. Заманалар үзгәрә, кайберәүләр законны һәм гомуми кабул ителгән кагыйдәләрне әйләнеп үтәргә шулкадәр өйрәнделәр ки, төгәлрәге остардылар, аларның тапкырлыгына, уйлап табу сәләтенә гаҗәпләнеп туймыйсың.

Октябрь аенда район газетасы редакциясе район Советы башкарма комитетының архитектура бүлегенә газета кәгазен саклау өчен склад төзү турында рөхсәт сорап мөрәҗәгать иткән иде. Төзелеш урыны итеп редакциянең элекке территориясен сорады, чөнки хәзер анда редакция гаражы һәм тулай торагы да урнашкан. Тик бу үтенечкә итагатьле булса да ныклы каршылык алынды. Янәсе, бу территория аша машина төзү заводы котельнясына таба газүткәргеч уза һәм аның тирәсендә сак зонасы. Ләкин биредә хәрби комиссариат һәм НГДУ хезмәткәрләре өчен шәхси гаражлар төзелеше баруы турында сүз кузгатылмады. Бу эшкә редакция катышкач, район җитәкчеләре карары буенча төзелеш туктатылды. Аннары ул җирдә шәһәрне матурайту, яшелләндерү максаты белән кечерәк сквер булдыру өчен урын билгеләү турында карар булды.

Әлбәттә, редакция дә шәһәрне матурайтуга каршы түгел. Тик моның ахыры шулай бетсә иде...

Берникадәр вакыттан соң шәһәр Советы башкарма комитеты карары буенча әлеге участок шәхси гаражлар төзүгә тапшырыла, тик бу юлы ветераннарга.

Дөрес, сугыш ветераннары елдан-ел кими. Алар турында һәрьяклап кайгырту, хөрмәт итү — һәркемнең бурычы. Әмма монда бәләкәй бер деталь бар. Ни шәһәр Советында, ни хәрби комиссариатта бу язманың авторына гараж хуҗалары буласы ветераннар исемлеген күрсәтмәделәр. Шуннан соң ирексездән шик туды: исемлектә башка «исем» белән шул ук кешеләр түгелме икән? Хәтта төзелеш документлары да бит яңадан рәсмиләштерелмәгән, шулар ук калган. Менә килеп чыга да инде, берәүләр өчен кырыс төшендерү — янәсе, ничек аңламыйсыз, моны эшләргә ярамый бит, икенчеләре өчен — билгеле, моны эшләргә ярамый, әмма сезнең өчен, искәрмә формасында...

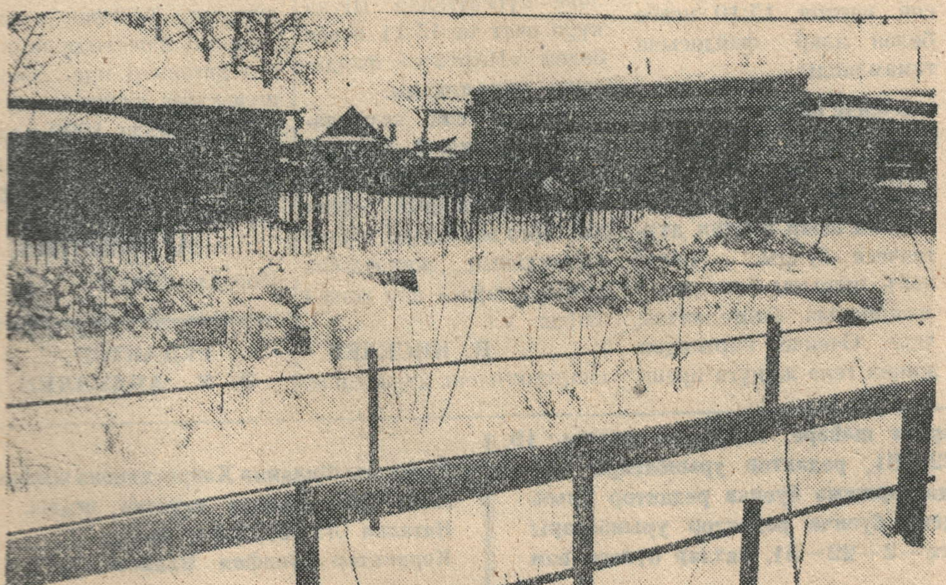

Шуңа охшаган «искәрмәләр» еш кына кагыйдәгә әйләнә. Менә шуннан төрле аңлашылмаучанлык, тәртипсезлек, авария һәм башкалар килеп чыга да.

Уйлап карасаң, кызык килеп чыга бит. Берәүләргә ярый, икенчеләргә ярамый. Шәһәребезнең йөзен ... тур итеп күрергә теләүчеләр бәлки бу турыда уйларлар әле. Ләкин гараж төзү мәсьәләсе буенча архитектура бүлеге, шәһәр газ службасы, районның янгын инспекциясе үзләренең конкрет фикерләрен әйтерләр дип уйлыйм.

Ә хәзергә... сквер төзү планлаштырылган урында кирпеч, блок өемнәре (сез аны рәсемнән күрәсез) тора. Күрәмсең, төзелешне тизрәк башларга ашыгалар.

Г. ХӘЛИУЛЛИНА.

СОРАУ — СЕЗДӘН, ҖАВАП — БЕЗДӘН

Фатир безгә тиешме?

Авыл җирләрендәге мәктәпләрдә эшләүче бер төркем укытучылар редакциягә түбәндәге сораулар белән мөрәҗәгать итәләр.

1. Әгәр ире колхозчы, ә хатыны медицина хезмәткәре яки укытучы булса, колхоз фатирын хатыны исеменә яздырырга буламы?

2. Әгәр колхоз механизаторы терлекчелеккә эшкә күчәргә теләк белдермәсә, колхоз рәисе яки идарәсе әлеге механизаторны колхоз фатирыннан чыгара, аның баласын хуҗалык балалар бакчасына йөрүдән туктата аламы?

3. Әгәр гаиләдәге ир яки хатынның берсе укытучы булып эшләсә, гаилә колхоз фатиры өчен ай саен акча түләргә тиешме?

4. Әгәр ир яки хатынның берсе укытучы булып эшләсә, гаилә авыл хуҗалыгы налогы түләүдән азат ителәме?

Редакция бу сорауларга җавап бирүне үтенеп АПОның баш юристы З. МӘХМҮТОВка мөрәҗәгать иткән иде. Түбәндә аның сорауларга җавабын бирәбез.

«Торак законының 24 статьясына туры китереп, колхоз йортларындагы торак биналар торак шартын яхшырту буенча чиратта торучы колхозчыларга колхоз идарәсе, профсоюз комитетының берләштерелгән карары нигезендә бирелә.

Колхоз рәисе яки башка җитәкче колхозның торак фондыннан үз белдеге белән файдалана да, шулай ук эшләүче колхозчыны һәм аның гаилә членнарын хуҗалык фатирыннан чыгара да алмый.

Үзәк Башкарма Комитет һәм РСФСР Халык Комиссарлары Советының 1930 ел 10 июнь карарына туры китереп, авыл җирләрендә һәм эшчеләр поселокларында яшәүче мәгариф работникларын җирле Совет башкарма комитетлары (җирле бюджет учреждениеләре) яки тиешле учреждение, предприятие яки оешма барлык шартлары тудырылган (җылылык һәм электр уты булган) түләүсез фатир белән тәэмин итәргә тиеш».

Менә ичмасам, «демократия»

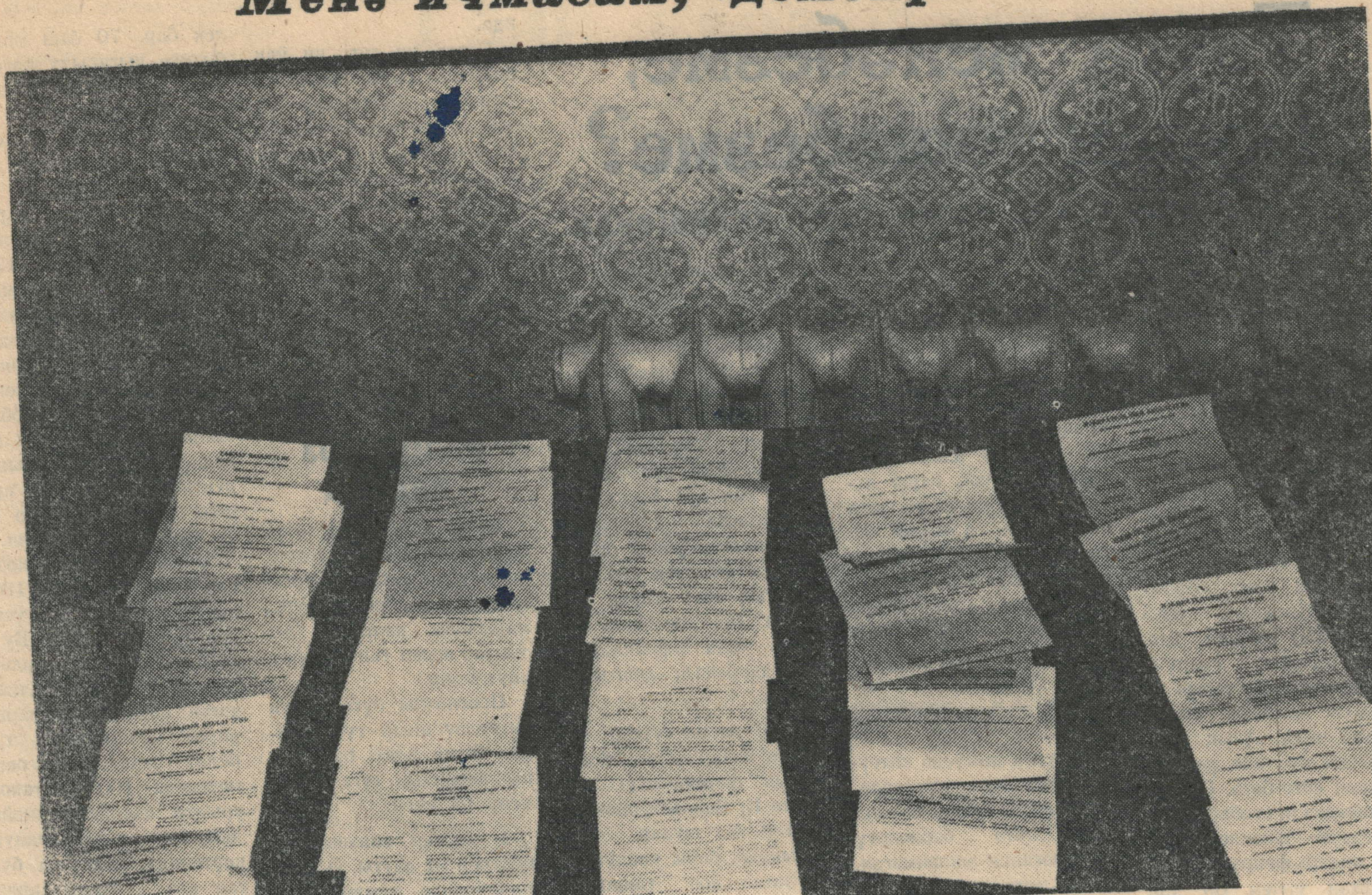

4 мартта халык депутатларының РСФСР, ТАССР, Октябрь районы, Норлат шәһәр Советларына халык депутатларын сайлаулар буенча Норлат шәһәренең беренче урта мәктәбе бинасына урнашкан Норлат-Октябрь сайлау участогында сайлаучы Л. Т. Шәмсуаровка күршеләре, туганнары урынына сайлау өчен әнә шуның кадәр (6 сайлаучы өчен) бюллетень биргәннәр.

Менә «демократия», ичмасам.

Җиңел атлетика

Герой исеменә

8 мартта Каравыл Тавы авылында якташыбыз Советлар Союзы Герое А. И. Кузнецов хөрмәтенә чаңгы буенча эстафета ярышлары булды. Катнаш эстафетада командаларга 7 этапта көрәшергә кирәк иде. 4 ир-ат 5 әр һәм 3 хатын-кыз 3 әр километр.

Этапның беренче стартына ирләр чыкты. Стартерның командасы белән 7 йөгерешче алга омтылды. Шулай итеп районның иң яхшы эстафета командасы исеме белән 7 команда арасында көрәш башланды.

Эстафета узышында уңыш һәр команда членыннан тора, шулай да эстафетаны башлаучы өчен ул иң катлаулысы. Беренче этапта 5 километр араны узып иң элек эстафетаны В. Янилкин тапшырды. Икенче этапта НГДУ командасы беренче урынга чыкты. Икенче булып «Правда» колхозыннан, өченче Кузнецов исемендәге колхоз —геройның якташлары командалары чыга. НГДУ һәм «Правда» колхозы командалары арасында беренче урынны алуга көрәш барды. Чираттагы 5 нче этапта НГДУ йөгерешчесе Н. Наумов артыннан «Правда»дан И.Белов ыргылды. Дистанциянең уртасында Белов ярышчысын куып җитте һәм эстафетаны да аңардан алда тапшырды. Соңыннан И. Белов һәм Н. Казаков «Правда» командасының иң яхшы команда икәнлеген расладылар. Соңгы 6 һәм 7 этапка НГДУ командасыннан көчле йөгерешчеләр В. Демьянова һәм В. Трофимов чыксалар да правдалыларны узарлык хәлдә түгел иделәр.

Өченче урынны Кузнецов исемендәге колхоз командасы алды.

Т. КАМАЛЕТДИНОВ.

Волейбол

„Нефтьче"— шәһәр чемпионы

Волейбол буенча шәһәр беренчелеге тәгәлләнде. Ул 1989 елның ноябрь азагында старт алган иде. Ярышларда шәһәрнең 10 хезмәт коллективы катнашты. Алар — НГДУ, НУРБ, шикәр заводы, 2 нче мәктәп коллективыннан шәһәр ветераннары җыелмасы, машина төзү заводы, 53 нче төзү-монтаж идарәсе командалары кебек танылган коллективлар һәм иң беренче катнашучылар — «Монолит» кооперативы, ремтехпредприятие, АТП коллективлары. Ярышлар ике әйләнмә буенча үтте. Шәһәр чемпионы исеме алу өчен НГДУ, НУРБ, «Ветеран», «Спартак» командалары ярышты. Беренче әйләнмәнең азагында ук лидерлар билгеләнде: «Ветеран», «Нефтьче» (НГДУ). Беренче әйләнмәдән соң «Ветеран» турнир таблицасының беренче сызыгына менде. «Буровик» һәм «Спартак» командалары кайсыдыр бер стадиядә йомшаклык күрсәттеләр. Шуңа күрә уйнаулары буенча күпкә көчсезрәк көрәшчеләрдән җиңдерделәр. Икенче әйләнмәдә көрәш «Ветеран» һәм «Нефтьче» командалары арасында барды. Алар арасында инде 4 ел барган бәхәсне хәл итәргә беркемне дә кертмәделәр. Соңгы 4 ел эчендә «Нефтьче» командасы һәрвакыт шәһәр чемпионы булып бара, ә «Ветеран» 2 нче урынны ала. 26 февраль көнне алар яңадан кискен көрәштә очраштылар.

Ял көне булуга да карамастан, спорткомплекска «Ветеран»ны да, «Нефтьче»не дә яклаучы тамашачылар байтак җыелган иде. НГДУ командасына партияләрдә 3:0 яки 3:1 аермасы белән отыш кирәк иде, чөнки 3:2 аермасы ике команданы да тигезләячәк. Уен ике яктан да һөҗүм

Спорт • Спорт

өере белән башланды. Беренче партия командаларның тигез көрәшләре белән барды. Партиянең ахырына гына «Нефтьче» командасы өстенлек алды. Ләкин бу партияне исәпләгәндә судья Е.Крстов 14:12 урынына 14:14 исәбен б е л д е р е п тупас ялгыш ясый. Билгеле, бу хата «Нефтьче» командасы уенчылары кәефендә дә чагылмыйча калмады: үзләренең бу хәлләрен тирәнәйтеп алар беренче партияне 14:16 исәбе белән оттырдылар.

Икенче партиядә НГДУ командасына үзләрен уенга көйләргә бик авыр булды: алар 0:6 исәбе белән оттыралар иде. Шулай да болельщикларның булышлыгы белән «Нефтьче» үз-үзен кулга алды. Һәм, С. Климов башлаган беренче туптан соң партия 15:10 исәбе белән алар файдасына тәмамланды.

Өченче партия 15:6 исәбендә «Нефтьче» командасының ышанычлы җиңүе белән тәгәлләнде. Тик иң авыр партия дүртенчесе булды. Чөнки нәкъ шунысы бит шәһәр чемпионын билгеләячәк иде. Өченче партиядән җиңел генә җиңүгә ирешкән «Нефтьче», соңгысында гаять көчсезләнде, һәм бу шунда ук исәпләрне саный башлагач күренде. «Ветеран» 6:0 исәбе белән барганда НГДУ командасы тәнәфес алды. Ләкин уенга чыгу берничнди алга китешне күрсәтмәде һәм алар 10:2 исәбендә икенче тәнәфес алдылар. Бу вакытта команданың капитаны А. Климов белән тренер нәрсә сөйләшкәннәрдер, тик шуннан соң команда яңа көч җыйгандай булды. А. Климов үзенең җимергеч передачалары В. Сергеев, С. Солдаткин, С. Семенксның көчле һөҗүмнәре, А. Коноплин һәм В. Киселевның тупны кабул итеп уйнаулары белән бөтен халыкны гаҗәпкә калдырды. Егетләр бу партиядә аеруча салкын канлылык, ихтыяр көче, иҗади уен үрнәкләре күрсәттеләр. Шуңа күрә счет та 15:11 исәбе белән «Нефтьче» файдасына тәмамланды.

Уеннан соң команданың капитаны А. Климовтан отышның сере турында кызыксындык. «Мин егетләргә ышандым, ә алар команданың җиңәчәгенә ышандылар», —дип җавап бирде ул.

В. КИСЕЛЕВ,
спорткомплекс директоры.

„ЧЕМЕТ" ПОЧМАГЫ

Аңлап бетерерлек түгел

«Чемет» дус! Шушы арада минем белән нәрсәләр булганлыгы турында сөйләргә телим. Таң алдыннан эчем борып-борып авыртудан уянып киттем.

Башыма куркыныч уй килде: әллә бәбилимме? Минем яшемдә (миңа 56 яшь), тагын ялгыз яшәгән кешегә бу бит башка сыймаслык хәл. Бәхеткә каршы ир-ат бәбиләмәве исемә төште һәм эч авыртуның башка сәбәпләрен эзли башладым. Ни өчендер кичтән 50 грамм чамасы 8 сум 10 тиенлек колбаса ашавым тиз генә башыма килмәде. Үзебезнең азык комбинаты җитештергән ризыкның тәм-сыйфатлары турында район газетасы күп тапкырлар язып чыкты инде. Ә менә аның токсик ягы турында ни өчендер дәшми. Уйларымны эч авыртуы тагын бүлдерде.

Яктырганны көч-хәл белән көтеп алдым һәм иртәнге 7 ләр тирәсендә аптекага юл тоттым (ул бездән 2,5 километрлар ераклыкта). «СМП—шифаханә» маршруты автобусы белән барырга да мөмкин булыр иде, әгәр ул йөрсә...

Бәхеткә каршы аптекада барысы да тәртиптә. Забастовка да, санитария көне дә юк. «Сез күбәү, мин бер үзем» дигән традицион ягымлы «мөгамәлә»әлегә монда үтеп кермәгән.Шуңа да күпчелек даруларның булмавы кебек вак-төяк нәрсәләр дә алай читен тоелмый.

Үземнең җәфа чигеп йөрүем турында сөйлим һәм: «нәрсәгә?» дип куям. Ә бит «Чемет» дус, сиңа килгән җавап кисәгендә «колбаса ГОСТ таләпләренә туры китереп эшләнгән» диеләчәк.

Мин әйтәм, әллә ул ГОСТ таләпләрен күктән төшкән НЛОлардагылар эшләгәнме? Аларның тәм сиземләүләре безнекеннән башкарактыр, бәлки.

Син ничек уйлыйсың бу турыда, «Чемет»?

«Нигә ашыгыч ярдәм машинасын чакырмадың?» диярсең. Телефон юк. Аны 90 нчы елда кертәбез дигәннәр иде. Ләкин шунысына төшенеп бетә алмыйм, әллә 1990 елда, әллә 2090 елда. Моңа да җавап бирерсең инде дустым.

А. НИКИТИН.
Норлат шәһәре.

РЕДАКТОР
Ә. У. АБДУЛЛИН.

«Дуслык» газетасы атнаның сишәмбе, пәнҗешәмбе, шимбә көннәрендә чыга һәм рус, чуваш телләренә тәрҗемә ителә.

РЕДАКЦИЯНЕҢ АДРЕСЫ: 423000. Норлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19.
ТЕЛЕФОННАР: редактор—2—12—14, 2—22—81, редактор урынбасары һәм җаваплы секретарь—2—10—44, рус теленә тәрҗемә буенча редактор урынбасары—2—14—16, чуваш теленә тәрҗемә буенча редактор урынбасары—2—15—63, агропромышленность бүлеге—2—22—51, хатлар бүлеге һәм бухгалтерия—2—18—67.

Газетаны Фидания Хәйретдинова җыйды. Асия Моратханова верстка ясады. Наталья ЛУКОЯНОВА басты. Корректор—Зөлфия Вәлиева.

Нәшрият, полиграфия һәм китап сәүдәсе буенча ТАССР Дәүләт комитетының Октябрьның 50 еллыгы исемендәге Норлат-Октябрь типографиясе.
Күләме—1 басма табак. Заказ 36. Тираж 3.877.